

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תאריך: 13.8.17

א"פ 68383-03-16

בפני כב' השופטת שפרה גליק**התובעות:**

1. א.פ.מ.

2. ע.ז.מ.

ע"י ב"כ עו"ד זאב ולנר

נגד

הנתבעים:

1. י.מ.ג.

ע"י ב"כ עו"ד אורלי לוי ברון

2. משרד הרווחה והשירותים החברתיים - תל אביב

ע"י ב"כ היועמ"ש רווחה - עו"ד שירי כהן

האפטרופסיות הזמניות:

1. עו"ד ענת רוזנבאום

2. עו"ד נעה בן ארי

חקיקה שאוזכרה :

חוק הכשרות המשפטית והאפטרופסות, תשכ"ב-1962: סעי' 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 33(א)(4)

מיני-רציו :

* מעיון בפסיקה עולים מספר שיקולים התומכים במינוי אפטרופוס לפי סעיף 33 (א) (4) לחוק והם: היעדר ידיעות בדבר היקף הרכוש ויכולת "דאגה" לו; תלות פיזית ובידוד חברתי; תלות כלכלית ו/או נפשית; היעדר יכולת קוגניטיבית. כל השיקולים הנ"ל מתקיימים בענייננו ומובילים למסקנה כי יש למנות אפטרופוס לגופה ורכושה של הנתבעת. ביהמ"ש מוסיף, כי מינוי של תומך החלטות איננו מתאים למקרה זה, בו עולה חשש ברור לניצולה של הנתבעת על ידי צדדים שלישיים.

* כשרות משפטית ואפטרופסות – אפטרופוס – לפי סעיף 33(א)(4) לחוק

* כשרות משפטית ואפטרופסות – אפטרופוס – מינוי

* כשרות משפטית ואפטרופסות – אפטרופוס – תומך החלטות

הכרעה בתובענה שהוגשה ע"י התובעות להורות על מינוי אפטרופוס לגופה ורכושה של אמן – הנתבעת 1 (להלן: "הנתבעת"). לנתבעת רכוש רב מאוד. כיום הנתבעת בנתק מהתובעות. התובעות הציגו חוות דעת רפואית נוירולוגית, בה נקבע כי הנתבעת "סובלת משטיון בחומרה בינונית וירידה קוגניטיבית/ אינטלקטואלית מלווה בהפרעות כושר שיפוט ובקבלת החלטות וכי היא אינה כשירה להבחין בין טוב לרע ואינה מסוגלת לקבל החלטות הקשורות לגופה ורכושה". התובעות הוסיפו כי קיים חשש כי אחיינה

מנצל מצב זה. בהחלטה קודמת, מונו לנתבעת אפטרופסיות ניטרליות, באופן זמני. הנתבעת טענה כי איננה זקוקה לאפטרופוס וכי היא כשירה לחלוטין לנהל את עניינה באופן עצמאי. חו"ד מטעם הנתבעת וכן חו"ד של מומחה מטעם ביהמ"ש תמכו בעמדת הנתבעת.

ביהמ"ש לענייני משפחה קיבל את התביעה מהטעמים הבאים:

התובענה נשענת על הוראות סעיף 33(א)(4) לחוק הכשרות המשפטית והאפטרופסות, שעניינה מינוי אפטרופוס "לאדם אחר שאינו יכול, דרך קבע, או דרך ארעי, לדאוג לענייניו, כולם או מקצת, ואין מי שמוסמך ומוכן לדאוג להם במקומו...". כעולה מהפסיקה, המבחן למינוי אפטרופוס הוא האם הונחה תשתית עובדתית מספקת, אשר תביא למסקנה שהאדם לגביו הוגשה הבקשה, אינו מסוגל לדאוג לענייניו בדרגת חומרה כזו אשר סותרת את חזקת הכשרות לזכויות, לחובות ולפעולות משפטיות, הקבועה בחוק, ומשום כך על ביהמ"ש ליצור מנגנון המגן עליו מפני עצמו – מפני מעשיו ומפני מחדליו שמקורם בשיפוט מציאות לקוי – ומפני הזולת, העשוי לנצל לרעה את רפיסות דעתו ואת כושר שיפוטו הלקוי ובאם אין אדם אחר המוכן לדאוג להם במקומו.

במקרה דנא, בכל הנוגע למצבה הרפואי של הנתבעת, ביהמ"ש מעדיף את חו"ד של המומחה מטעם התובעות, על פני חוות הדעת מטעם הנתבעת וזאת לאחר שנמצא כי המומחה מטעם הנתבעת כלל לא היה מודע להיקף הרכוש הרב של הנתבעת. היינו, גם בפניו, הנתבעת לא ידעה ולא הבהירה מהו היקף רכושה ויש לכך נפקות בעניין כושרה.

אמת, בחוות דעת המומחה מטעם ביהמ"ש, נקבע כי הנתבעת כשירה לחתום על מסמכים משפטיים וכי אינה זקוקה לאפטרופוס. ברם, בחקירתו, חזר בו המומחה ממסקנה זו וסבר כי ראוי למנות לנתבעת תומך החלטות. אולם, תומך החלטות הוא מסקנה משפטית ולא המלצה רפואית, כלומר, המומחה חזר בו מעצם ההמלצה, שלא ימונה לנתבעת אפטרופוס; כידוע בדרך כלל נוטה ביהמ"ש לאמץ חוות דעת של מומחים מטעמו, אולם זאת כאשר חוות הדעת של המומחה מטעם ביהמ"ש עומדת במבחן הביקורת וההיגיון, אך אם יסתבר, כפי שנמצא בענייננו, כי התשתית העובדתית עליה מבוססת חוות הדעת אינה מהימנה (כך בענייננו לעניין המצב הרפואי, ההתמצאות בהיקף הרכוש, הנדל"ן והעניינים הכספיים של הנתבעת), הרי שחוות הדעת בעניין זה – אינה מהימנה. זאת ועוד, גם חוות דעת של מומחה מטעם ביהמ"ש, דינה כדין כל ראיה, הנתונה להערכה ולביקורת של ביהמ"ש, ואין ביהמ"ש מחויב לקבל את חוות דעת המומחה על כל מרכיביה, והוא רשאי לנפות מתוכה את אותם המרכיבים שאינם מתיישבים עם הממצאים העובדתיים לפי חומר הראיות שנפרש לפניו במהלך המשפט. נוכח כל האמור, ביהמ"ש מוצא לסטות מחו"ד המומחה, או למצער, לקבל את תשובות המומחה בחקירתו הנגדית, מהן עולה, כי אין לקבל את הקביעה שהנתבעת אינה זקוקה להגבלת האוטונומיה שלה.

מעיון בפסיקה עולים מספר שיקולים התומכים במינוי אפטרופוס לפי סעיף 33 (א) (4) לחוק והם: היעדר ידיעות בדבר היקף הרכוש ויכולת "דאגה" לו; תלות פיזית ובידוד חברתי; תלות כלכלית ו/או נפשית; היעדר יכולת קוגניטיבית. בחינת התשתית הראייתית בפריזמת שיקולים אלו, מובילה למסקנה כי כל השיקולים הנ"ל מתקיימים בענייננו ומובילים למסקנה כי יש למנות אפטרופוס לנתבעת. בהתחשב בכך שהאפטרופסיות הזמניות הן, מקצועיות וניטרליות, ביהמ"ש מורה כי מנויין הן לגוף הנתבעת והן לרכושה, יהיה מינוי קבע.

ביהמ"ש מוצא לציין, כי לדעתו אין משהו אחר היכול לשמש אפטרופוס לנתבעת, עם בנותיה היא בסכסוך, ומנותקת מהן, ואילו אחיינה – הוא גורם אינטרסנטי שיש לו ניגוד עניינים מובנה אתה, כדי שיוכל לשמש אפטרופוס לרכושה (והוא הדין עם אחיותיה).

עוד מוסיף ביהמ"ש, כי כמובן שכל מינוי אפוטרופוס, ובמיוחד אפוט' לרכוש, צריך לענות על עיקרון ה"הלימה", היינו שיהיה זה אמצעי שיש בו להשתמש בו במשורה, ואחרי בדיקה שמא יש חלופה טובה יותר. בנסיבות העניין, ביהמ"ש לא שוכנע כי יש מקום להשתמש באמצעי, לכאורה, חריף פחות, כמו "תומך החלטות". ביהמ"ש מבהיר בקצרה מהו "תומך החלטות" וקובע כי "תומך החלטות", איננו מתאים למקרה זה, בו עולה חשש ברור לניצולה של הנתבעת על ידי צדדים שלישיים בעלי אינטרסים כמו אחיינה של הנתבעת, ואולי אף אחיותיה.

פסק דין

עניינו של פסק הדין הוא הכרעה בתובענה שהוגשה ע"י התובעות להורות על מינוי אפוטרופוס לגופה ורכושה של הנתבעת 1 (להלן: "הנתבעת").

הרקע והשתלשלות העניינים .

1. הנתבעת ילידת 1932, בת 84 בעת הגשת התביעה, אלמנה ולה שתי בנות שהן התובעות . בסוף חודש ינואר 2016 נותחה הנתבעת ובעקבות הניתוח שנכשל נגרמה חסימה מלאה של זרימת הדם לרגל והופיע נמק מלא, אשר חייב כריתה מלאה של הגפה על מנת להציל את חייה.
2. התובעות התנגדו לכריתת הרגל של אימן הן אמרו לרופא, כי היא סבלה מספיק ולא הייתה הצדקה לניתוח כה מסובך , ולדבריהן הן התנגדו לניתוח עפ"י מצוות הנתבעת שאמרה כי טוב מותה מקטיעת רגלה.
3. חרף התנגדותן של התובעות, חתמו שלושה רופאים מבית החולים על טופס פעולה דחופה, והכל על מנת לאפשר ניתוח מידי. בדיעבד התברר כי כריתת הרגל הצילה את חייה של הנתבעת. כיום הנתבעת מרותקת לכיסא גלגלים ונעזרת בעובדת סיעודית אשר מלווה אותה ומסייעת לה.
4. מנקודה זו ואילך הידרדרה מערכת היחסים שבין הנתבעת לתובעות להידרדר שכן הנתבעת סברה כי בנותיה לא רוצות בטובתה, וגרוע מכך כי אף חפצו במותה.
5. ביום 31.3.16 הגישו התובעות הגישו תובענה בה ביקשו להורות על מינוי כאפוטרופוסיות לגופה ולרכושה של אימן. לבקשה צורפה חוות דעת רפואית של ד"ר פלכטר בה צוין בין היתר כי הנתבעת סובלת משיטיון בחומרה בינונית וירידה קוגניטיבית והיא אינה מסוגלת לקבל החלטות הקשורות לגופה ורכושה.
6. ביום 10.4.17 הוגשה תגובת ב"כ היועמ"ש במשרד הרווחה בה צוין כי אין מניעה להורות על מינוי של התובעות כאפוטרופוסיות זמניות לגופה ורכושה של אימן וזאת בכפוף להסכמתה

בכתב של אימן או לחלופין להצגת חוות דעת רפואית שממנה ניתן ללמוד כי אין באפשרותה של הנתבעת להביע את דעתה בדבר שאלת המינוי המבוקש.

7. התובעות הציגו לפני חוות דעת רפואית נוספת מאת ד"ר **שלמה פלכטר** שבה צוין כי הנתבעת איננה מסוגלת להביע את עמדתה בדבר שאלת המינוי המבוקש. משכך, ניתן על ידי ביום 12.4.16 צו המורה על מינוי הזמני של התובעות כאפוטרופסיות זמניות על גופה ורכושה של החסויה למשך 6 חודשים. בד בבד הורתי על הגשת תסקיר סעד (רווחה) שיוגש בתוך 45 ימים.

8. הנתבעת הגישה (באמצעות באת כוחה עו"ד לוי ברון) בקשה לביטול צו האפוטרופסיות הזמניות שניתן ביום 12.4.16 (בקשה מס' 7). במסגרת הבקשה ציינה הנתבעת כי היא צלולה וכשירה לנהל את עניינה באופן עצמאי תוך צירוף חוות דעת רפואית המעידה על טענה זו.

9. בדיון שנערך לפני ביום 14.6.16 הורתי על מינוי של **פרופ' פניג** כמומחה מטעם בית המשפט (להלן: "**המומחה**") אשר ייתן את חוות דעתו באם הנתבעת זקוקה לאפוטרופוס על גופה ורכושה והאם היא כשירה לחתום על מסמכים משפטיים.

10. ביום 20.6.16 הגישה הנתבעת בקשה למינוי אפוטרופוס נטרלי תחת מינוי של התובעות (בקשה מס' 15). ביום 6.7.17 ניתנה החלטתי בבקשה מס' 15 בה הורתי על ביטול מינוי של התובעות כאפוטרופוסיות זמניות על גופה ורכושה של הנתבעת, ועל מינוי של **עו"ד רוזנבאום ועו"ד בן ארי** כאפוטרופוסיות זמניות לגופה ורכושה של הנתבעת למשך 3 חודשים (להלן: "**האפוטרופסיות הזמניות**").

11. ביום 13.9.16 הוגשה חוות דעת המומחה בה צוין כי הנתבעת איננה זקוקה לאפוטרופוס.

12. התובעות הגישו בקשה להורות על הארכת מינוי של האפוטרופוסיות הזמניות (בקשה מס' 31). בהחלטה שניתנה על ידי ביום 20.12.16 הורתי על הארכת מינוי של האפוטרופוסיות הזמניות עד למתן פסק הדין או החלטה אחרת.

13. להשלמת הרקע אומר, כי לתביעה שבפני יש הסתעפויות רבות, ובינתיים הגישו התובעות גם תביעה נוספת כנגד אמן (**תמ"ש 28933-12-13**). במסגרת תביעה זו, ניתנה על ידי החלטה עקרונית, לפיה הנתבעת אינה יכולה להיות מיוצגת באופן עצמאי אלא באמצעות אפוטרופסותיה, ולו מטעמים של מדיניות שיפוטית נאותה (בקשה מס' 8).

תמצית טענות הצדדים:

14. בתביעתן טענו התובעות, כי הן אוהבות את אימן ודואגות לכל צרכיה. הן הוסיפו וטענו, כי הנתבעת עצמה היא זו שהייתה חפצה בסיום חייה והיא זו שאמרה להן כי היא מעדיפה למות מאשר תיכרת רגלה, ואת אשר אמרו, אמרו במצוות אמן.
15. עוד טענו התובעות כי הנתבעת היא אישה קשישה המוגבלת פיזית אשר סובלת מזה מס' שנים מירידה קוגניטיבית אשר החמירה משמעותית לאחר כריתת רגלה, ומשכך אינה כשירה לקבל החלטות הקשורות לגופה ולרכושה.
16. התובעות הוסיפו וטענו כי הנתבעת מקבלת החלטות שגויות וחסרות אחריות הנוגעות לרכושה ולגופה. הנתבעת נוהגת לחתום על מסמכים מבלי לקרוא אותם כך לדוגמה הנתבעת חתמה על הסכם להצבת מעלית בביתה כאשר המעלית אינה מגיעה לקומה שלה, אינה משרתת אותה וכאשר נדרשת ממנה השקעה כספית בסכום של 130,000 ₪. הנתבעת מפזרת עשרות שיקים בחתימתה מחשבון הבנק שלה, וכן כספים במזומן ללא אבחנה וללא ידיעה וקיים חשש כבד כי החסויה תביא למצב בו חשבונה בבנק יהיה ביתרת חובה חריגה.
17. לטענת התובעות - הנתבעת איננה מסוגלת להפעיל שיקול דעת בנוגע למצבה הכספי וקיים חשש כי האחין ה"ה צ.ג. אשר לוהה מהנתבעת מילוני שקלים, ינצל את מצבה ויחתיים אותה על מסמך אשר יפטור אותו מהחזר הכספים אשר ניתנו לו מאת הנתבעת ואף יפעל להוצאת כספים במרמה מהנתבעת.
18. התובעות טענו עוד כי הנתבעת נתונה להשפעה בלתי הוגנת מצד האחין ... אשר השתלט על רכושה ובודד אותה מהתובעות, מנכדיה, מהאפוטרופסיות הזמניות ומגורמים חיצוניים. ההשתלטות שבוצעה גורמת לכך שהנתבעת לא יכולה לנהל את עניינה באופן עצמאי.
19. מנגד כפרה הנתבעת בהגנתה בטענות התובעות בתביעתן.
20. הנתבעת טענה כי איננה זקוקה לאפוטרופוס וכי היא כשירה לחלוטין לנהל את עניינה באופן עצמאי. חוות דעת הרפואית שצורפה לבקשה למינוי אפוטרופוס נערכה ע"י מומחה בנוירולוגיה ולא פסיכוגריאטר. הנתבעת טענה כי אינה מפזרת שיקים וכי כל השיקים נועדו לצרכיה.
21. הנתבעת הוסיפה וטענה כי בנותיה התובעות אינן רוצות בטובתה. לטענתה של הנתבעת התובעות מרגיזות אותה הנתבעת ומתווכחות עמה והדבר פגע בבריאותה. לטענתה התובעות בקושי מבקרות אותה, לא מסייעות לה. הנתבעת הוסיפה וטענה כי בינה לבין אחייה ה"ה ..ן קיים קשר קרוב מאוד חם ואוהב וכי האחין בקיא בכל עניינה הרפואיים דואג לכל מחסורה ונמצא עמה בקשר יומיומי והכל מזה שנים רבות.

22. עוד טענה הנתבעת כי התובעות התכוונו לגרום למותה כך לדוגמה התנגדו בנותיה לביצוע כריתת הרגל וזאת חרף שהובהר להם ע"י הרופאים כי ככל שלא תבוצע כריתת הרגל אזי הדבר יוביל לפטירתה חלילה של הנתבעת.
23. הנתבעת ציינה כי התובעות מנסות להשתלט על רכוש בעודה בחיים כך למשל התובעות באופן חד צדדי חסמו את חשבון הבנק שלה ולא אפשרו לה גישה לכספים.

דיון

הדין החל

24. שני כללים רחבים קובע [חוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות](#), התשכ"ב – 1962 (להלן: "החוק"): **האחד** הינו כי **"כל אדם כשר לזכויות ולחובות מגמר לידתו ועד מותו"** ([סעיף 1 לחוק](#)), והשני הינו כי **"כל אדם כשר לפעולות משפטיות, זולת אם נשללה או הוגבלה כשרות זו בחוק או בפסק דין של בית משפט"** ([סעיף 2](#)). בהיעדר ראיה לסתור, חזקה היא כי אדם כשר לפעולות משפטיות כל עוד לא הוכח אחרת. הנטל לסתור חזקה זו רובץ על הטוען כי אין האדם כשר לפעולות משפטיות ([ע"א 190/68 סטיצקי נ' קלינברוט, פ"ד כב \(2\) 138, 139 – 140 \(1968\); ע"א 707/76 צארוס נ' גורן, פ"ד לב \(3\) 548, 550 \(1978\)](#)).
25. מינוי אפוטרופוס לאדם משמעו פגיעה באוטונומיה הנתונה לאדם. אין רואים אותו עוד כמי שיכול ורשאי לדאוג לענייניו שלו באופן עצמאי, אלא מפקידים אחר על ענייניו, כולם או חלקם, על מנת להגן על האינטרסים שלו ולהבטיח את טובתו (ראו גם: [ע"א 614/84 ספיר נ' אשד, פ"ד מ"א \(2\) 225, 233 – 234 \(1987\)](#); [יצחק אנגלרד חוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות](#), תשכ"ב – 1962, [ס' 1 – 13](#) (פירוש לחוקי החוזים מיסודו של ג' טדסקי, מהדורה שניה, תשנ"ה) 48).
26. הפגיעה באוטונומיה של אדם ע"י מינוי אפוטרופוס לו, צריכה להיות מידתית וזאת כמתחייב מהוראות [חוק יסוד כבוד האדם וחירותו](#), שכן ראוי לפרש כל דבר חקיקה באופן שיגשים גם את תכליתו של חוק היסוד האמור, העולה אפוא מכאן הוא שיש להשתמש בסמכות בית המשפט למנות אפוטרופוס לאדם בצמצום וכמובן בכפוף לנסיבות) ראה: [א"פ 1/13 פלוני ואח' נ' אלמוני \(23.11.14\) \(פורסם במאגר נבו\)](#).
27. התובענה שלפני נשענת על הוראות [חוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות](#) תשכ"ב 1962. הוראות [סעיף 33\(א\)\(4\) לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות](#) תשכ"ב קובעות לאמור:

33. אימתי מתמנה אפוטרופוס

א. בית המשפט רשאי למנות אפוטרופוס-

1-3 1-3

4. לאדם אחר שאינו יכול, דרך קבע או דרך ארעי, לדאוג לענייניו, כולם או מקצתם, ואין מי שמוסמך ומוכן לדאוג להם במקומו"

28. כעולה מן הפסיקה (אסקור בהמשך) - המבחן למינוי אפטרופוס הוא האם הונחה תשתית עובדתית מספקת, אשר תביא למסקנה שהאדם לגביו הוגשה הבקשה, אינו מסוגל לדאוג לענייניו בדרגת חומרה כזו אשר סותרת את חזקת הכשרות לזכויות, לחובות ולפעולות משפטיות, הקבועה בחוק, ומשום כך על ביהמ"ש ליצור מנגנון המגן עליו מפני עצמו – מפני מעשיו ומפני מחדליו שמקורם בשיפוט מציאות לקוי – ומפני הזולת, העשוי לנצל לרעה את רפיסות דעתו ואת כושר שיפוטו הלקוי (השווה: א"פ (קריית גת) 1/13 פלונים נ' פלוני (פורסם בנבו) (23.11.14)) ובאם אין אדם אחר המוכן לדאוג להם במקומו.

מן הדין לנדון

מצבה הרפואי של הנתבעת

29. הנתבעת סובלת מפצעים סוכרתיים אשר גורמים גם להפרעות בכלי הדם. לאור הפרעות קשות בזרימת הדם, עברה הנתבעת בינואר 2016 ניתוח לביצוע מעקף בכלי הדם החסומים ע"י פרופ' זילקובסקי. לדאבון הלב הניתוח כשל ובעקבותיו אף הופיעה חסימה מלאה של זרימת הדם לרגל ואף הופיע נמק אשר חייב כריתה של הגפה כדי להציל את חייה.

30. התובעות הציגו לפני חוות תעודת רפואית מאת ד"ר **שלמה פלכטר**, ניורולוג אשר בדק את הנתבעת בביתה בחודש מרץ 2016 ובה קבע כי :

" **החסויה סובלת משטיון בחומרה בינונית וירידה קוגניטיבית/ אינטלקטואלית מלווה בהפרעות כושר שיפוט ובקבלת החלטות וכי היא אינה כשירה להבחין בין טוב לרע ואינה מסוגלת לקבל החלטות הקשורות לגופה ורכושה**".

31. הנתבעת הציגה תעודת רופא מומחה בפסיכיאטריה, **פרופ' משה קוטלר** אשר בדק את הנתבעת בחודש 5/2016 בה צוין כי הנתבעת "**אישה ללא כל לקות נפשית או קוגניטיבית עם שיפוט תקין בכל המישורים הכשירה לנהל את ענייניה**".

32. בין שתי התעודות הרפואיות, זו של **פרופ' קוטלר** (מטעם הנתבעת), וזו של **ד"ר פלכטר** (מטעם התובעת), אני מעדיפה את התעודה הרפואית של **ד"ר פלכטר**, שכן **פרופ' קוטלר** שגה בהיקף הרכוש של הנתבעת (ציין כי יש לה 7 דירות ב..., ואין לנתבעת דירות ב..., וכן לא ידע את היקף רכושה האמיתי של הנתבעת, ממש כפי שסבר שיש לה "כמה" דירות ב..., ולא היה מודע להיקף רכושה האמיתי). היינו, גם בפני **פרופ' קוטלר**, הנתבעת לא ידעה ולא הבהירה מהו היקף רכושה.

יתרה מזאת : הנתבעת לא ציינה את העובדה שלרשותה כספים רבים בבנק.

33. הנתבעת אם כך, אישה חולנית, מטופלת בכדורים נוגדי דיכאון, סובלת מסכרת יתר, לחץ דם, קטועת רגל, עם בעיה לבבית – ואולי אף אירוע מוחי, סובלת מחוסר התמצאות בזמן. היא בוודאי אינה אישה בריאה כפי שנקבע כך שעלה מן החומר הרפואי (לרבות מחקירתו הנגדית של המומחה), יש לה גם ירידה קוגניטיבית – משמעותית.

חוות דעת המומחה

34. בחוות דעתו ציין המומחה כי מדובר באשה כבת 84 הסובלת ממחלות לב וסכרת. הנתבעת עברה לפני שנתיים ניתוח ... של הרגל הימנית אך ממשיכה לסבול מהיצרות העורקים גם ברגל השמאלית. המומחה אף ציין כי בתיעוד הרפואי (שקיבל רק מבאת כוחה של הנתבעת כפי שיובא להלן) אין עדות להפרעות קוגניטיביות וכי הנתבעת מקבלת תרופות נגד דיכאון (אך איננה דיכאונית).

35. לבסוף קבע המומחה כי "הנבדקת יכולה לחתום על מסמכים משפטיים. הנבדקת מסוגלת לנהל את עניינה הכספיים ואת ענייניה הבריאותיים. הנבדקת איננה זקוקה לאפוסטרופסות".

36. כעולה מבקשה 41 שהוגשה ע"י התובעות, מסתבר שסיכום המחלה של הנתבעת מתל השומר, שצורף לבקשה וסומן נספח ב', לא הומצא לפרופ' פניג, ולפיכך הוא לא ראה שנאמר בו לגביה שאינה מתמצאת בזמן.

37. בדיון שנערך לפני ביום 20.12.16 נחקר המומחה על חוות הדעת שהוגשה. אקדים ואומר כי המומחה חזר בו בחקירתו ממסקנות חוות הדעת לפיה הנתבעת כשירה ואיננה זקוקה לאפוסטרופוס. מפאת חשיבות העניין יובא להלן הציטוט הרלוונטי מחקירתו של המומחה מעמ' 16 לפרוטוקול מיום 20.12.16 :

"ש. הגברת הקימה פרויקט ענק בשנת 2005 שלא סיפרה לך, שמכרה דירות ושום כסף מהדירות לא הגיע לחשבון שלה, האם לפי דעתך, אם הזיכרון הלקוי שלה לזמן הארוך, עם הבעיה הקוגניטיבית, עם הפבולישין שהיא עושה, האם לא הגיע הזמן שפשוט נמנה לה מישהו שיכנס לנעליה וינהל לה את העניינים במקומה? שיכול לעזור ולא להפריע לה. עו"ד/ כלכלן/רו"ח יכנס לנעליים שלה, ובמקום להגיע למצב שהיא נמצאת כרגע, שאתה רואה אותה, מדובר בפרויקטים ענקיים, איך אדם לא יכנס לנעליים שלה?

ת. בסופו של יום, לא אני צריך להחליט אם צריכה אפוס', אני מוניתי כדי להגיד אם היא סובלת כדי לנהל את ענייניה, היא מוגבלת פיזית ומוגבלת גם

קוגניטיבית אבל ההגבלה לא כזו שפוגעת בשיפוט שלה בצורה שתמנע ממנה לנהל את ענייניה, זו דעתי. אם היה פה "תומך החלטות".

שאלות בית המשפט:

- ש. אם הייתי שואלת אותך, כשאתה שומע שיש לה היקף רכוש נכבד ביותר, ובדרך כלל אדם בחייו מתקשה לצבור רכוש כזה, האם גם אז, שהיא סברה שהבנות חשבו שטוב שתמות, האם גם אז לא צריכה תומך החלטות ?
- ת. המצב הקוגניטיבי, כתבתי בחוות הדעת, אבל בגלל הקונפליקט, נחוץ מישהו שלא ייקח את ההחלטות אלא יכול ליעץ.
- ש. תומך החלטות זה לא רק מיעץ, אם תהיה אי הסכמה, בית משפט יצטרך להכריע.
- ת. אני חושב, עם כל הכבוד, זה נראה לי הפתרון היותר האלגנטי, בגלל שיש לה ליקויים קוגניטיביים, הם לא מגיעים לדרגה שצריך לקחת ממנה את האחריות. אני נחשפתי אחרי שכתבתי את חוות הדעת למורכבות של העניין, האשה לא דמנטית לפי הפרמטרים שלי, היא לא חולת נפש, וגם לא דיכאונית, אבל נמצאת במצב מאד שברירי, גם בעניין העניינים הפיזיים וגם בגלל העניין המצב כעת, עם הבנות והנכדים, שכן בקשר, לא בקשר. יש סיטואציה מאד טעונה, בסיטואציה כזו דרושים יכולות קוגניטיביות ויכולות רגשיות יותר גבוהות ממצב רגיל. לכן, אם הייתה לי את האפשרות הזו בחוות הדעת, והייתי נחשף לכל המסכת המורכבת הזו, אז בהחלט אני חושב שזה נראה לי פתרון"

38. עיינו רואות הלכה למעשה המומחה חזר בו בחקירתו הנגדית מקביעתו כי הנתבעת כשירה לחתום על מסמכים משפטיים וכי אינה זקוקה לאפטרופוס.

39. בדיקת התשתית הראייתית שהונחה לפני מצביעה על כך כי קביעת המומחה בחוות דעתו לפיה הנתבעת כשירה לחתום על מסמכים משפטיים ואינה זקוקה לאפטרופוס אינה נכונה ואף חסרת בסיס, והמומחה לא הביא בחשבון דברים רבים, (חלקם כלל לא הובאו לידיעתו), והכל כפי שאמנה להלן :

39.1 הבדיקה הרפואית שנערכה לנתבעת ע"י המומחה נעשתה בהסתמך על מסמכים רפואיים שהעבירה למומחה, באת כוחה של הנתבעת. רק לאחר בדיקתה של הנתבעת פנה המומחה ביום 22.8.16 לבא כוחה לשעבר של התובעות, עו"ד מזרחי לשם קבלת מסמכים רפואיים (ראה חקירתו הנגדית של המומחה בעמודים 12-13 לפרוטוקול ישיבה מיום 20.12.16). המומחה הודה בחקירתו כי טעה לחשוב שהמסמכים הרפואיים שהוגשו לו מאת ב"כ הנתבעת הם מסמכים רפואיים שהתקבלו משני הצדדים. להלן אצטט מדבריו בעמוד 12 לפרוטוקול :

"ת. אני רוצה להבהיר את הדברים, קיבלתי מכתב עם הלוגו של עו"ד ברון, היה מכתב והייתה שם חתימה בצד גם של עו"ד מזרחי, התבקשתי לפי המינוי לבדוק את הגברת. לא הבנתי שעו"ד מזרחי שחתום על המסמך הוא גם עו"ד שמייצג את הצד השני, הבנתי שהמסמכים הרפואיים שנשלחו אלה גם המסמכים שגם בשמו, רציתי להיות בטוח שיש התייחסות גם בשמו, פה קיבלתי 3-4 עמודים ולא קלסר של מסמכים, כמו שאני רגיל לקבל בדרך כלל, פניתי אליו, כדי שכשאני אתחיל לכתוב את חוות הדעת, יהיו לי משני הצדדים, רציתי גם להיות בטוח שלא ימציאו כל מיני מסמכים, כי אני מכיר את כבודה, שיש מסמכים שנחשבים חוות דעת ולא יכשיל אותי הסיפור, כך התחיל ההתכתבות של עו"ד מזרחי".

לכל הדעות היה ראוי היה שהמומחה יקבל קודם את המסמכים הרפואיים משני הצדדים ורק אח"כ יערוך את הבדיקה.

39.2 המומחה ציין בחוות דעתו כי הנתבעת מתמצאת בעניינה הכלכליים גם כאן הסתבר שהמומחה שאלת שאלות כלליות בלבד והסתפק בתשובות הנתבעת בלא שידע את האמת העובדתית. וכך למשל אמר המומחה בחקירתו הנגדית בעמוד 14 לפרוטוקול:

" ש. האם לא היית צריך לדעת איזה עסקאות הגברת מעורבת כדי לדעת אם היא יכולה לנהל את העניינים שלה בעסקאות? אנחנו מדברים על חוק הכשרות המשפטית, מינוי אפוט' זה לא רק לאדם לא קוגנטיבי או דמנטי, אלא לא מסוגל לנהל עניינים שלא מסוגל לנהל. האם לא היה לך מקום לשאול לגבי איזה עניינים הגברת מעורבת כדי לדעת לעמוד בהם ?

ת. אני שוב חוזר כבודה על נושא המנדט, אני התבקשתי לבדוק אותה מהבחינה הרפואית, אני לא מכיר את כל היקף התיק ולא שיערתי שמעורבים כאן מאות מיליונים והדברים האלה או שהיא טייקונית נדל"ן. אני בדקתי אם היא לקויה קוגניטיבית או סובלת ממחלת נפש שיכולה גם היא לפגוע בבריאותה, היא נתנה את המשפט כבר בהתחלה את המשפט הדרמטי : רוצים שאמות וניתקתי את הקשר. נכון שבמהלך הבדיקה יש ליקויים קוגניטיביים."

39.3 חקירתו הנגדית של המומחה הבהירה שהלכה למעשה, הנתבעת לא יודעת את היקף רכושה, להלן אצטט מתוך חקירתו הנגדית של המומחה בעמוד 7 לפרוטוקול ישיבת 20.12.17, דברים המדברים בעד עצמם :

- ש. "בעמוד 7 שורה 2 בחוות הדעת אתה כותב, [מקריא], כאן סיכמת את זה. בחוות הדעת אתה אומר בעמוד 5 שורות 1-2, [מקריא], זה מה שאמרה על היקף הרכוש שלה, ועליו אתה אומר [מקריא], האם היא אמרה לך איזה אדמה יש לה ב... ?
- ת. היא לא דיברה על אדמה, אלא על 7 דירות.
- ש. זאת אומרת, דיברה רק על 7 דירות, זה רכוש גדול, נכון ?
- ת. נכון.
- ש. היא אמרה לך שיש לה גם נדל"ן במרכז ... שעליו יש בניה באותו זמן שהיא דיברה אתך של קרוב ל-260 דירות ?
- ת. לא.
- ש. יש לי את כל הפרטים ואתה גם קיבלת את זה.
- ת. נכון.
- ש. קיבלת הסכם על פרויקט של 55 דירות + אפשרות להרחבה ל-3000 מטר מרובע ובסך הכל קרוב ל-260 דירות, והרי את זה היא לא ציינה בפנייך משום מה. זאת אומרת, שכשאמרת בחוות הדעת שלך בלשון כל כך מפורשת "היא פרשה בפניי, מתמצאת בענייניה הכלכליים, ..." [מקריא] שכחה רכוש ששוויה לפחות 100-120 מיליון ₪, מה אתה אומר על זה ?
- ת. כבודה, הבדיקה לא הייתה לצורך כשירותה לעריכת צוואה, אני לא שאלתי מה היקף כל הרכוש, זה לא החוות דעת והבדיקה היא לא בדיוק מילה במילה כמו שאנחנו עושים פה בבית המשפט, שאלתי ממה היא מתפרנסת באופן שוטף, דיברה על 7 דירות שמהן מקבלת את שכ"ד שלה.

שאלות בית המשפט:

- ש. לא שאלת אותה אם יודעת מה יש לך ?
- ת. לא, כנראה המילה "היקף הרכוש" השתרבבה.

המשך חקירה נגדית :

- ש. אתה אדם אחראי למעשייך ואתה כותב במקצועך הידוע "מתמצאת בענייניה הכלכליים", והיא לא מפרשת לך רכוש של 130 מיליון ₪, האם היא מתמצאת ? היא מדברת על רכוש מזערי, כי בעינייך זה גדול. כי בעיניי ובעינייך זה הרבה כסף, אבל 130 מיליון ₪ היא לא מפרטת ועוד לא סיימנו את הכל, 130 מיליון ₪, זה לא נראה לך שאתה החטאת בהגדרתך שהיא מתמצאת בענייניה הכלכליים ויודעת למסור את היקף רכושה ?

ב"כ החסויה:

שחברי יראה רכוש של 130 מיליון ₪, גברתי אמרה לו להציג נסח שלמרשתי יש 130 או 260 דירות או לא יודעת מה. אני לא כופרת בעסקת קומבינציה.

החלטה

אני מתירה את השאלה גם מבלי לקבל את תגובת הצד שכנגד.

(-)

המשך חקירה נגדית :

ש. אני מראה לך כאן דירות שהיו בפרויקט, זה כבר הדירות אחרי הסכם הקומבינציה, כשהיא הייתה אתך בקשר, היו לה עשרות של דירות, שהיא לא אמרה לך עליהן מילה אחת ?

ת. כן.

עו"ד ברון :

אפשר לראות?

ב"כ התובעות :

כבר הוגשו בנספחים לבקשה.

החלטה

מוגש ומסומן בית משפט/1.

"(-).."

בסיכומה של נקודה זו – אין ספק שהנתבעת לא הציגה, ואולי לא ידעה, על עסקת הקומבינציה ממנה מגיעות לה לפחות עשרות דירות.

39.4 הסתבר עוד, מתוך חקירתו הנגדית של המומחה, שלא רק שהנתבעת לא ידעה את היקף רכושה, אלא שאינה יודעת גם כמה כסף יש לה בחשבון הבנק שלה.

להלן אצטט מחקירתו הנגדית של המומחה בעמודים 10-11 לפרוטוקול, ישיבת 20.12.16 :

"ש. עכשיו, פרופסור, אתה בדקת או שאלת לגבי חשבונות הבנק

שלה, נכון ?

ת. כן.

ש. היא אמרה לך שבחשבון הבנק שלה יש לה כמה עשרות אלפי

שקלים, נכון ?

ת. כן.

ש. על זה אמרת שהיא מתמצאת בהיקף הנכסים והכספים שלה. אם אראה לך חשבון בנק שיש בו 10 מיליון ₪, חשבון בבנק .. מה תגיד על זה? שהיא עדיין מתמצאת בהיקף הרכוש שלה?

החסויה:

אין לי 10 מיליון ₪.

המשך חקירה נגדית:

ת. 2008, כן. [ב"כ החסויה: ומי ניהל את החשבונות בנק?].

ש. אני מראה לך שיש לה.
ת. הראית לי קודם, כן.
ש. 2008 זה לא רחוק כל כך, אלה דברים מאד מאד קרובים.

החלטה

מוגש ומסומן בית משפט/2.

(-)

המשך חקירה נגדית:

ש. ה-10 מיליון משועבדים לעסקאות שעשתה וקיימים עד היום, חלקם גם חולק על ידי הבנק עקב עסקה בדויה שעשתה, 2-2.5 מיליון, מה תגיד על זה?
ת. מה אני אגיד על זה?
ש. מה תגיד לגבי זה שהיא מודעת להיקף והפעילות הכלכלית שלה, שאתה כל כך מבסס על זה את הדוח שלך?

ת. אני לא יודע אם היא לא מודעת להיקף הכלכלי שלה, היא אמורה לענות על שאלות שנשאלת. שאלתי ממה הכנסתה השוטפת, היא דיברה על 7 דירות שמקבלת שכ"ד, אם הייתי שואל על היקף רכושה, נכון, המשפט הזה השתרבב ממשפטים מובנים כאלה, אבל לא שאלתי שאלה ספציפית.

שאלות בית המשפט:

ש. היא כרגע אמרה שאין לה 10 מיליון ₪, והוכיח עו"ד ולנר שיש לה, מה היית אומר על זה?
ת. שתי אפשרויות: או שיש בעיה קוגניטיבית או שידעה שיש לה ולא רצתה לשתף בזה. אני לא יכול מהמשפט הזה להסיק על מצבה הקוגניטיבי, אם הגברת מגיעה אליי ורוצה להסתיר ממני חלק מהרכוש שלה, אני לא בלש, זה מה ששני הצדדים העמידו

בפני. בוודאי שידעתי שיש לה דירה ברחוב ..., אבל זו לא הייתה השאלה. השאלה הייתה ממה היא מתפרנסת.

המשך חקירה נגדית :

ש. למה לא כתבת בדו"ח שלך ?

ת. טעות.. "

39.5 בהמשך חקירתו, הבהיר המומחה, כי אכן גילה אצל הנתבעת בעיות קוגניטיביות, ובעיקר בעיות של זיכרון לטווח הארוך. להלן אצטט מתשובתו בעמוד 15-16 לפרוטוקול, ישיבת 20.12.16 :

"..גיליתי בעיות של בוא נאמר..אממ.. מה שאנחנו קוראים, בעיות של שיבושים, כלומר, הבאת מה שאנחנו קוראים בלופים או שקרים, אתם קוראים לזה קונפידוליישן, מה שכן, אדם לא זוכר באיזה בית ספר למד, אדם בגילנו, עוד 10 שנים לא תזכור באיזה בית ספר למדת ? אתה תזכור, בטוח. גם אני אזכור, מקווה, כולנו באותו גיל נזכור את בית הספר מקווה, בגיל 80, האישה לא זוכרת את בית הספר.

(החסויה: זה לא נכון)

החסויה :

לשאלת בית המשפט, האם את יודעת היכן את נמצאת, אני משיבה שכן. זה לא דבר נכון, הוא אומר הרבה דברים לא נכונים.

ב"כ החסויה :

גברתי, לא אמרתי בתחילת הדיון, אבל יש לי פה מסמך רפואי שמדבר על תסמונת לבבית שהגברת סובלת ממנה, ודברים מהסוג הזה עלולים להשפיע עליה.

לאור הבהרות בית המשפט, היה צורך להגיש בקשה על מנת לבקש את אי התייצבותה של הגברת.

המשך חקירה נגדית :

ש. הסברת את אי זיכרון העבר שלך כקונפידוליישן, אם לא למדה בבית ספר הקליר בתל אביב, היא תמציא את בית ספר בן יהודה שלמדה בו, נכון ?

ת. נכון.

ש. ואתה בעצם מסביר את זה כדבר לא בעייתי ביותר, הבנתי אותך, זו לא הבעיה הכי גדולה. לא זוכרים מה שירתנו בצבא ולכל דבר יש תחליף. אם הייתי בסיירת גולני ואגיד בשריון זה קונפידוליישן, בעיניכם זה בסדר.

- ת. מי זה בעיניכם ?
- ש. הפסיכיאטרים.
- הגברת הקימה פרויקט ענק בשנת 2005 שלא סיפרה לך, שמכרה דירות ושום כסף מהדירות לא הגיע לחשבון שלה, האם לפי דעתך, אם הזיכרון הלקוי שלה לזמן הארוך, עם הבעיה הקוגניטיבית, עם הפבולשיין שהיא עושה, האם לא הגיע הזמן שפשוט נמנה לה מישהו שיכנס לנעליה וינהל לה את העניינים במקומה? שיכול לעזור ולא להפריע לה. עו"ד/ כלכלן /רו"ח יכנס לנעליים שלה, ובמקום להגיע למצב שהיא נמצאת כרגע, שאתה רואה אותה, מדובר בפרויקטים ענקיים, איך אדם לא יכנס לנעליים שלה?
- ת. בסופו של יום, לא אני צריך להחליט אם צריכה אפוט', אני מונית כדי להגיד אם היא סובלת כדי לנהל את ענייניה, היא מוגבלת פיזית ומוגבלת גם קוגניטיבית אבל ההגבלה לא כזו שפוגעת בשיפוט שלה בצורה שתמנע ממנה לנהל את ענייניה, זו דעתי. אם היה פה "תומך החלטות"..."

(ההדגשה אינה במקור – ש.ג.)

- 39.6 המומחה נשאל ע"י ב"כ התובעות, האם צריך להביא בחשבון את מצבה כפי שהיה בעת האחרונה, שהיא לא עונה לטלפונים, לא מגיבה, מגיעים אליה שליחים של בת המשפט – האם אין בכך כדי להצביע על כך שהיא זקוקה לאפוטרופוס, המומחה עונה, בעמוד 19 לפרוטוקול ישיבת 20.12.16 : "אני לא מומחה להפרעה וסקולרית, אני לא בקיא במצב הגופני שלה, אני יודע שיש לה בעיה של סכרת (ובעיה) קרדיאלית..."
- ובהמשך : "גם השאלה שהיא לא פותחת דלתות – צריך לבדוק, אם בגלל מחשבות שוא, זה סיפור אחר..."

40. בחינת חוות דעתו של המומחה, לאחר שעברה את "זכוכית המגדלת" של החקירה הנגדית, מצביעה על כך, כי הוא חזר בו, במסגרת חקירתו הנגדית ממסקנתו העיקרית, שהנתבעת יכולה לחתום על מסמכים משפטיים ומסוגלת לנהל את ענייניה הכספיים ואת ענייניה הבריאותיים ואינה זקוקה לאפוטרופוס. לראיה, לאחר שנוכח, שהנתבעת אינה יודעת את היקף רכושה, אינה יודעת את מצבה בבנק, אינה יודעת כמה דירות יש לה, ואף יש לה בעיית זיכרון, ענה בסוף חקירתו, כי בנסיבות העניין, ... "אם היה פה תומך החלטות..." (עמוד 16 לפרוטוקול).

היינו, המומחה שלא נחשף באמת להיקף רכושה של הנתבעת, וגם לא קיבל משני הצדדים את המסמכים הרפואיים שלה, חיפש "מוצא" ונתפס לעניין של "תומך החלטות".

אני סבורה שהלכה למעשה, חזר בו המומחה ממסקנתו העיקרית כאמור לעיל.

41. בנסיבות העניין, אין בידי לקבל את האמור ואת המסקנה בחוות דעת של המומחה, כי הנתבעת אינה זקוקה לאפוטרופוס.

להלן אפרט טעמי למסקנה זו :

41.1 המומחה לא נחשף להיקף רכושה של הנתבעת, וקבע כי כביכול מודעת היא להיקף רכושה, בלא שידע באמת את מלוא היקפה של רכושה זה, לרבות, נדל"ן וכספים בבנקים.

41.2 המומחה לא קיבל את מצבה הרפואי המלא של הנתבעת, וקיבלו בעצם, רק מצד אחד. למעשה, היה עליו לקבל תמונה מלאה של בריאות הנתבעת קודם בדיקתו אותה.

41.3 המומחה התעלם מבעיית הזיכרון המוכחת של הנתבעת.

41.4 המומחה שאל את הנתבעת שאלות עובדתיות, שהוא עצמו לא ידע את התשובה להן, והניח שתשובותיה של הנתבעת הן נכונות. בדיעבד, הסתבר שלא כך פני הדברים. למשל, שבית הספר בו למדה הנתבעת לא היה נכון, ובחקירה נאלץ המומחה לייחס זאת לתופעה פסיכיאטרית בשם "פאבילוישן".

41.5 אוסיף עוד ואומר, כידוע בדרך כלל נוטה בית המשפט לאמץ חוות דעת של מומחים מטעמו, אולם זאת כאשר חוות הדעת של המומחה מטעם בית המשפט עומדת במבחן הביקורת וההיגיון, אך אם יסתבר (כפי שלדעתי כך הסתבר במקרה שלפני), כי התשתית העובדתית עליה מבוססת חוות הדעת אינה מהימנה (כך לעניין המצב הרפואי, ההתמצות בהיקף הרכוש, הנדל"ן והעניינים הכספיים של הנתבעת – כפי שפירטתי לעיל). יוצא אפוא שחוות הדעת בעניין זה – אינה מהימנה, ראה : [ע"א 2160/90 שרה רז נ' פרידה לאץ פ"ד מ"ז \(5\) 170 \(28.9.93\) \(פורסם במאגר "נבו"\)](#). זאת ועוד :

גם חוות דעת של מומחה מטעם בית המשפט, דינה כדין כל ראיה, הנתונה להערכה ולביקורת של בית המשפט, ואין בית המשפט מחויב לקבל את חוות דעת המומחה על כל מרכיביה, והוא רשאי לנפות מתוכה את אותם המרכיבים שאינם מתיישבים עם הממצאים העובדתיים לפי חומר הראיות שנפרש לפניו במהלך המשפט.

(ראה ספרו של י" קדמי "על הראיות" כרך שני, עמוד 764 ; כן ראה [ע"א 8288/00 קרנית, קרן לפיצוי נפגעי תאונות דרכים נ' סיכסאק סאמי \(24.07.01\) \(פורסם במאגר "נבו"\)](#)).

בית המשפט אינו קשור בחוות דעת רפואית, אפילו המדובר במומחה שמונה על ידי בית המשפט, ואפילו חוות דעתו ועדותו מהווים ראיה יחידה מתוך חומר הראיות, ניתן לעתים ללמוד שהמסקנה אליה הגיע המומחה, מוטעית, ואז נתונה לבית המשפט הסמכות וגם החובה לתקן את קביעתו המוטעית.

41.6 הנה כי כן, הראיתי לעיל שהמומחה חזר בו בחקירתו בבית המשפט מן הקביעה שבחוות דעתו, כי לכאורה, הנתבעת אינה זקוקה לאפוסטרופוס, וזאת מעם העובדה שהציע "תומך החלטות" (עמוד 16 לפרוטוקול). אולם, שאראה לעיל, תומך החלטות הוא מסקנה משפטית ולא המלצה רפואית, כלומר, למיטב הבנתי, המומחה חזר בו מעצם ההמלצה, שלא ימונה לנתבעת אפוסטרופוס. כאשר שאלתי את המומחה בדבר המלצתו זו (שהעלה מיזמתו במסגרת החקירה הנגדית), ענה לי המומחה כך – בהגינות רבה, בעמוד 18 לפרוטוקול, ישיבת 20.12.16:

"אני חושב, עם כל הכבוד, זה נראה לי הפתרון היותר אלגנטי, בגלל שיש לה ליקויים קוגניטיביים, הם לא מגיעים לדרגה שצריך לקחת ממנה את האחריות, אני נחשפתי אחרי שכתבתי את חוות הדעת למורכבות של העניין, האישה לא דמנטית לפי הפרמטרים שלי, היא לא חולת נפש לפי הפרמטרים שלי, היא לא חולת נפש וגם לא דיכאונית, אבל במצב מאד שברירי, גם בעניין העניינים הפיזיים וגם בגלל העניין המצב כעת, עם הבנות והנכדים שכן בקשר, לא בקשר. יש סיטואציה מאד טעונה, בסיטואציה כזו, דרושים יכולות קוגניטיביות ויכולות רגשיות יותר גבוהות ממצב רגיל. לכן, אם הייתה לי את האפשרות הזו בחוות הדעת, והייתי נחשף לכל המסכת המורכבת הזו, אז בהחלט אני חושב שזה נראה לי פתרון.."

41.7 אציין עוד, כי הנתבעת (המומחה עצמו סקר זאת בחוות דעתו) נוטלת תרופות נוגדות דיכאון מלבד תרופות רבות אחרות, אם כך גם האמירה שלו – שהנתבעת אינה דיכאונית – אינה מדויקת.

42. העולה מן המקובץ – נוכח כל שסקרתי לעיל, רשאית אני לסטות מן האמור בחוות דעתו של המומחה, או למצער, לקבל את תשובות המומחה בחקירתו הנגדית, מהן עולה, כי אין לקבל את הקביעה שהנתבעת אינה זקוקה להגבלת האוטונומיה שלה.

מתי ימונה אפוסטרופוס ? והאם יש למנות לנתבעת אפוסטרופוס ?

43. קודם שאמשיך בנייתו התשתית הראייתית, אעצור בדרכי, ואנתח את הדין, כדי לראות מהם הפרמטרים למינוי אפוסטרופוס.

44. כזכור, קובעת הוראת [סעיף 33 \(א\) \(4\) לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות תשכ"ב](#) - 1962, כפי שתוקנה בתיקון 7 התשמ"ג – 1983 :

"בית המשפט רשאי למנות אפוטרופוס –

.
.
.

(4) לאדם אחר שאינו יכול, דרך קבע, או דרך ארעי, לדאוג לענייניו, כולם או מקצת, ואין מי שמוסמך ומוכן לדאוג להם במקומו.."

45. את הפרשנות למילים "שאינו יכול לדאוג דרך קבע או דרך ארעי לענייניו כולם או מקצתם" – פירשה הפסיקה, ולהלן אסקור מקצתה :

45.1 ידיעות בדבר היקף הרכוש ויכולת "דאגה" לו

בפסק הדין של כבוד השופטת אלה מירז [אפ \(חי\) 9794-05-10 ג.צ. נ' ד.ס. \(2.2.11\)](#) (פורסם במאגר "נבו"). שם מונה אפוט' כי הוכח שהחסויה אינה יכולה לדאוג לנכסיה, יש מחלוקת בין הקרובים לה לגבי אופן הדאגה והטיפול בנכסי החסויה, ולכן נדרש מינוי אפוטרופוס לניהול ענייניה של החסויה.

45.2 תלות פיזית ובידוד חברתי

בפסק דין אחר של כבוד השופט זגורי במסגרת [אפ' \(נצ\) 1696-07-10 פלונית נ' משרד העבודה והרווחה – חיפה \(28.11.10\)](#) (פורסם במאגר "נבו"). בפסק דין מונה אפוטרופוס לרכוש החסויה, בין היתר, עקב בדידותה, והנתק בין ילדיה, ובכלל יחסים עכורים במשפחה.

ראה גם [ע"א 4377/04 גל גורן הולצברג נ' אביבה מירז פ"ד ס"ב 661 \(2007\)](#), גם שם נקבע, כי אם נפגעה יכולת האדם לממש את האוטונומיה שלו במלואה, פגיעה חריפה וחמורה, אם מחמת מגבלה פיזית ואם מחמת מגבלה שכלית או אחרת – כי אז יש למנות לו אפוטרופוס.

45.3 תלות כלכלית ו/או נפשית

בפסק דיני של כבוד השופט זגורי במסגרת [תמ"ש 31216-09-14 \(נצ\), מונה אפוט' חיצוני לרכוש החסויה, בת 75 שהייתה "כלואה" בביתה, אינה כולה להתנייד, ובשל בנה המתגורר עמה, אין יכולים בני משפחתה אחרים לבקרה, וזאת לאחר שבית המשפט נוכח, כי קיימת תלות מוחלטת של החסויה בבנה, ולאור התנהלותו](#)

הכלכלית הבעייתית, יש ניגוד עניינים מובנה בין טובת החסויה לטובת בנה. יצוין, כי במקרה זה, הייתה בפני בית המשפט חוות דעת פסיכיאטרית, כי החסויה צלולה.

45.4 יכולת קוגניטיבית

למותר לציין, כי בהיעדר יכולת קוגניטיבית, לא יוכל אדם לנהל רכוש, וגם אז מן הדין שימונה לו אפוטרופוס.

46. עתה משהכללים מונחים לפני, אוכל לבדוק את התשתית הראייתית שהונחה בפני, ולבדוק לאור הכללים את השאלה, האם יש או אין למנות אפוטרופוס לנתבעת.

בחינת התשתית הראייתית בפריזמת הכללים האמורים

47. הנתבעת אינה מסוגלת לנהל את נכסיה וענייניה הכלכליים

47.1 תיאור האפוטרופוסיות הזמניות, בסיכומיהם לגבי אי היכולת של הנתבעת 1 לנהל את ענייניה הכלכליים מטריד עד מאד. תימוכין לכך אני מוצאת בין היתר בבקשה מס' 46, שהגישו האפוטרופוסיות הזמניות בתיק זה, ממנה אצטט להלן:

3." לגבי י.מ. נכסי נדל"ן רבים ביניהם: דירת מגורים ב... 1/4 זכויות ב... אשר הוקמו ב..., מגרש ב..., 7 דירות ..., 21/32 זכויות בפרויקט ...

4. שיתוף במגרש בכיכר המדינה בת"א, ומשרד ברחוב ז'בוטינסקי בר"ג. במהלך תקופת המינוי הראשונה של האפוטרופוסות, לא עלה בידיהן לבצע בדיקה מקיפה אודות מצבת נכסיה וזכויותיה המדויקות של גב' י.מ., וזאת מפאת זמן המינוי הקצר (3 ח').

5. לאחר הארכת המינוי החלו האפוטרופוסיות לבדוק את מצבת נכסיה של הגב' י.מ. באופן מדוקדק, ועולה החשש כי בכל הנוגע לפרויקט ... על שני שלביו המתבצעים בימים אלו, לא התקבלו הגב' י.מ., מלוא זכויותיה מהסכומים שנחתמו. במסגרת הפרויקט ידוע כי נבנו כ-150 יחידות דיור, לאחר שהתב"ע תוקנה וניתן אישור תוספת לזכויות בניה. לגב' 14 מהזכויות בקרקע זו, ואולם בהתאם לנסחים שהוצאו, עולה כי בבעלותה רק 6 יחידות דיור, אשר מתוכן נמכרו בשנים האחרונות 4 יחידות, ולא ברור להיכן הופקדו כספי התמורה.

6. יודגש כי למעט סכום כספי המשועבד בבנק לאומי לאור הפרויקט, ואשר ככל הנראה חלקו היה במצבת נכסי בעלה המנוח של הגב' י.מ. אין ביתרות הכספיות בחשבונותיה נכון למועדי המינוי, ובשים לב להכנסות ולהוצאות של הגב' י.מ., כדי להעיד על קבלת התמורה ממכירת 4 יחידות דיור בפרויקט יוקרתי זה."

(ההדגשות אינן במקור – ש.ג.)

47.2 בתגובת האפוטרופסיות לבקשה מס' 41, טענו בין היתר דברים המעידים על אי יכולתה של הנתבעת לשלוט ולנהל את ענייניה בלא הפרעה מטעם גורם אינטרסנטי כמו האחין, מר צ.ג, ומי שבעצם שימשה מטעמו כפרקליטה של הנתבעת 1.

אצטט מן הבקשה דברים המדברים בעד עצמם :

9" האפוטרופסיות יטענו, כי פעמים רבות, עת ניסו ליצור קשר עם הגב' י.מ, לא ניתן היה לשוחח עמה. פעמים רבות לא היה מענה, ורק לאחר מספר ניסיונות ו/או חיוג למכשיר הנייד של העובדת הזרה, הצליחו האפוטרופסיות לשוחח עם הגב' י.מ. מספר פעמים, טענה העובדת הזרה, כי אין באפשרותה של הגב' י.מ לדבר, בפעמים אחרות, טענה הגב' י.מ. בעצמה, כי איננה יכולה לדבר כיוון שהיא בדרכה החוצה והיא תצור עם האפוטרופסיות קשר מאוחר יותר, דבר שלא נעשה.

10. עוד יטען, כי האפוטרופסיות שוחחו מספר פעמים עם הגב' י.מ על נושאים שונים הקשורים ברכושה, ברם הגב' י.מ לא הייתה מצויה כלל בעניינים אלו ולא ידעה במה מדובר.."

47.3 עיון בחקירתה הנגדית של הנתבעת 1 מבהיר, כי הנתבעת אינה מודעת להיקף רכושה, ואין היא מתמצאת בנוגע לרכושה, ואם אלה פני הדברים, אין היא יכולה לנהל את רכושה בעצמה. אצטט להלן מתוך חקירתה הנגדית בעמוד 64 לפרוטוקול, ישיבת 20.03.2017 :

" ש. אומרות האפוטרופסיות שלך לבית המשפט דברים שהם בעייתיים, הן אומרות שאת לא קיבלת בכלל ולא מצאו את מה שמגיע לך מתוך הפרויקט של פרויקט ... שמתפרסם היום בראש חוצות ויש לו קרוב ל-250 דירות. ת. אז מה? אני קיבלתי. קיבלתי חלק. ש. מה היה מגיע לך? ת. היה מגיע לי החלק שקיבלתי. ש. מה היה מגיע לך? ת. היה מגיע לי סכום מסוים ואת זה קיבלתי. לשאלת בית המשפט האם הגיעו לי מספר דירות בפרויקט, אני משיבה שכן, הפרויקט של בן משפחה שלי, אחיין שלי. החלק שלי הוא 7%. לשאלת בית המשפט איך נקבע החלק של 7%, אני משיבה שאנחנו חילקנו את

זה. לשאלת בית המשפט מי מקבל את יתר 93 האחוזים, אני משיבה שזה משפחה שלמה, בעל הפרויקט הוא האחין שלי, זה שייך לו, הוא נותן לי את החלק שלי. לשאלת בית המשפט, האדמה שייכת לו, האדמה של המשפחה שלנו שהוא קיבל. לשאלת בית המשפט כמה הקבלן מקבל, אני משיבה שאין לי מושג, לא שאלתי, אני סומכת על האחין שלי.

ש. את מכירה את ההסכם שחתמת עליו לגבי הפרויקט? מבקש להציג לעדה את ההסכם.."

47.4 בהמשך החקירה הנגדית, (עמודים 65 ו-66 לפרוטוקול) מעמת אותה בא-כח התובעות עם האמור בחוזה, כי חלקה, בניגוד למה שאמרה, הוא שלישי מ-42% ואז הנתבעת אומרת: "לשאלת בת המשפט מדוע אמרתי 7% ולא 14% אני משיבה שזו טעות שלי... אני לא צריכה לתת חצי מהאחוזים שלי לאחין שלי, קבעתי עם האחין שהוא מקבל... טעיתי כשאמרתי 7% ולא 14%..".

47.5 ועוד בהמשך החקירה (עמודים 66-67 לפרוטוקול), ניתן היה לראות שהנתבעת לא מתמצאת ברכוש והיקפו. אצטט להלן מחקירתה הנגדית בעמודים 66 לפרוטוקול, ישיבת 20.03.2017:

"ש. את יודעת כמה דירות יש היום בפרויקט?
ת. כן.
ש. יותר מ-200 דירות?
ת. הפרויקט הוא בהתחלה בכלל, הוא עוד ממשיך.
ש. כמה דירות יש היום בפרויקט?
ת. היום יש למעלה מ-14.
ש. 14 דירות יש בפרויקט?
ת. יש יותר.
ש. האפוטרופוס מצאה שיש היום 150 דירות שחלקן...
.....
ש. יש בקשה שבה מודיעות האפוטרופוסיות שנבנו בפרויקט 150 דירות. כמה מהדירות הגיעו לידיך?

ת. אנחנו עוד לא גמרנו את החשבון. זה רכוש משפחתי שבן אחותי בונה עליו.
ש. אני גם אומר לך שנמכרו דירות שם. את מכרת דירות בבניין?
ת. נכון.
ש. 4 דירות מכרת.

ת. נכון.
 ש. את יודעת למי מכרת?
 ת. ודאי.
 ש. איפה הכסף של הדירות?
 ת. זה עניין שלי, ואני לא חייבת לומר לך. לשאלת בית המשפט האם הכסף הוא באחד מחשבונותיי, אני משיבה שוודאי, זה יהיה. הוא יהיה בסוף הפרויקט. זה רכוש של המשפחה. לשאלת בית המשפט האם קיבלתי את התמורה ממכירת הדירות שלי, אני משיבה שלא קיבלתי, אבל אקבל אותה. לשאלת בית המשפט האם הכסף נמצא בנאמנות, אני משיבה שהוא בנאמנות אצל מי שבנה, האחייך שלי. לשאלת בית המשפט האם יש הסכם נאמנות, אני משיבה שכן."

(הקווים המדגישים אינם במקור – ש.ג.)

עניינו הרואות : הנתבעת משיבה תשובות סותרות, היא טועה, ומתקנת וחוזרת בה, היא לא יודעת כמה דירות יש בפרויקט, היא לא יודעת למה חתמה על ערבות, מה יש בהסכם הנאמנות.

הוספתי ושאלתי את האפוטרופסיות אם הוצג להן הסכם הנאמנות ונענית בשלילה, והן אף נתקלו בהתנגדות לדבריהן (עמוד 67 לפרוטוקול, שורות 29-21). נאלצתי להורות לנתבעת להגיש לאפוטרופסות את הסכם הנאמנות.

47.6 הסתבר שהנתבעת 1 חתמה על ערבות לחברת על סך 5.7 מיליון ₪ באפריל 2016, הנתבעת לא יכולה הייתה להסביר בחקירתה הנגדית, מדוע ניתנה הערבות, ההסבר היחיד שנשמע מפיה : **"כשבת המשפט אומר שהמדובר בערבות שנתית לזים של הפרויקט, ושואל מדוע, אני משיבה שנתתי משום שהוא אחייך שלי. לשאלת בית המשפט, גם האחיות שלי נתנו ערבויות, הוא בן אחותי...**
... לשאלת בית המשפט, מדוע היה צריך לתת לאחייך ערבות על 18 מ' ₪, אני משיבה שאני לא יודעת, אני מקבלת הכל חזרה..."
 לטענתה, גם אחיותיה נתנו ערבות באותה מתכונת, אך שוב, לא יכולה הייתה להסביר לשום מה זקוק היה האחייך להיקף הערבות כמעט בסכום של 18 מיליון ₪.

ראה חקירתה הנגדית של הנתבעת בעמוד 70 לפרוטוקול, ישיבת 20.03.2017.

47.7 במקרה אחר בהמשך החקירה (עמוד 70 לפרוטוקול – ישיבת 20.03.2017), נשאלה הנתבעת מדוע חתמה על ההצהרה שניתנה במסגרת הערבות שהיא גרה ברחוב א. (היא גרה ברחוב ל.), היא השיבה שהיא אינה מתגוררת ברחוב א., ואין לה דירה

בא., והיא אף אינה יודעת מי כתב את זה, וכי אין זה כתב יד וחתימתה. לאחר מכן, שינתה הנתבעת את עמדתה, ואמרה שיכול להיות שזו חתימתה.

48. תלות בזולת ובידוד חברתי

48.1 הנתבעת אינה במצב בריאות תקין, והדבר כבר הוכח בפרק המשנה של מצבה הרפואי של הנתבעת. הנתבעת קטועת רגל, מתניידת באמצעות כסא גלגלים, ותלויה בזולת בכל פעולותיה, היא מטופלת ומתגוררת עם עובדת זרה ביתה 24 שעות ביממה, 7 ימים בשבוע.

48.2 במצבה של הנתבעת, לא מתאפשרת לה גישה ויציאה עצמאית מפתח הבית, הואיל ובניין מגוריה אינו מותאם לצרכיה. במצב דברים זה, מחייבת הנתבעת לקבל עזרה מהסובבים אותה, והיא תלויה בהם בכל.

48.3 גם בניהול ענייניה הכלכליים תלויה הנתבעת באחיין שלה, ועל פיו "יישק דבר", אין ספק שיש ניגוד עניינים מובנה בין תפקידו בפרויקט ובין דאגתו (לפחות לכאורה) לנתבעת.

48.4 היחסים בין הנתבעת לבנותיה בנתק מוחלט, וכפי שתואר בתסקיר הנתבעת מאשימה את בנותיה, שכביכול רצו במותה.

48.5 האפוטרופסיות, שמונו ע"י בית המשפט, הן לחלוטין גורמים אובייקטיביים ומקצועיים, עולה תמונה מטרדה, לפיה, כביכול, עו"ד לוי ברון (שניתן לנחש ששירותיה נשכרו ע"י מר ..) מפריעה לעבודתם (ראה האמור בסעיפים 10-13 לסיכומיהן).

48.6 בתשובתן של האפוטרופסיות לבקשה מס' 46 בתיק זה (בה לכאורה, הנתבעת הייתה המבקשת באמצעות עו"ד לוי ברון), טענו דברים המדברים בעד עצמם ומעידים על כך, שיש המעוניינים לבדד את הנתבעת :

"..המשיבות יחזרו וידגישו, כי פנו למבקשת מספר פעמים על מנת לשוחח עמה, לשמוע דעתה ורצונותיה ביחס לרכושה, גופה ושאר ענייניה האישיים. אולם מאז הפגישה הראשונה, אליה הוזמנו האפוטרופסיות בחפץ לב על ידי המבקשת, והופעתה בפתאומיות של עו"ד לוי ברון בפגישה, נאמר למשיבות באופן שיטתי על ידי העובדת הזרה, כי המבקשת אינה מעוניינת שהמשיבות יגיעו לביקור ו/או ישוחחו עמה. המשיבות ניסו אינספור פעמים לצור קשר בכל דרך שהיא עם המבקשת,

ולשוחח עמה טלפונית באופן ישיר, וביקשו להגיע ולהיפגש אתה, אך נראה כי גורמים שלישיים מונעים מן המבקשת ומן המשיבות להיפגש ולשמוע את דעתה, רצונותיה, ולשתף אותה בכל המתרחש בעניינה."

48.7 ועוד עלה מדיווחי האפוטרופסיות, גם המטפלת הזרה, לא אחת "חוסמת" את גישתן לנתבעת. נראה, נוכח האמור בבקשה מס' 45 שהגישה עו"ד **לוי ברון** באת כוחה (אז) של הנתבעת כי היא סבורה שגישת האפוטרופסיות אל הנתבעת צריכה לעבור את ה"מסננת שלה". המסקנה המתבקשת אפוא, לא רק שהנתבעת מבודדת עקב מצבה, אלא שיש גורמים שלישיים המבודדים אותה מן הסביבה. בעניין זה ראה גם האמור בסעיפים 17 ו-18 ; 20 ו-21 לסיכומי האפוטרופסיות.

49. ידיעות בדבר היקף הרכוש ואופן הדאגה לו

49.1 סקרתי בהרחבה בפסק דיני לעיל את העובדות המצביעות על כך שהנתבעת אינה מודעת להיקף רכושה, אינה יודעת כמה כסף יש לה בבנק, כמה דירות יש לה, כמה דירות מגיעות לה בפרויקט, ואינה יודעת להסבר מדוע חתמה על כתב הערבות / שעבוד על סך 5.7 מיליון ₪. אין בפיה גם הסבר לסכום שהוצג במוצג בימ"ש 2/ (המראה על יתרות עבר בחסכונה בסך 10 מיליון ₪) ואיפה יתרות אלה.

49.2 כפי שכותבת האפוטרופסיות בסיכומיהן, (ראה סעיפים 9-10 לסיכומיהן), הן נתקלו בקושי אמיתי של הנתבעת לנהל את רכושה, וגם ביחס לידיעותיה על היקף הרכוש.

50. תלות כלכלית ו/או נפשית

50.1 לא אחזור על הציטוטים מתוך חקירתה של הנתבעת, אך מחקירתה הנגדית עולה תמונה מטרידה, לפיה הנתבעת תלויה נפשית וגם כלכלית בן אחותה. אומר מיד, כי אין בידי לקבל בעניין זה את האמור בסיכומיה עו"ד **לוי ברון**. הנתבעת לא רק "התבלבלה" בתשובותיה, אלא לא תמיד הבינה מה נשאלה, כך בעמוד 64 לפרוטוקול אמרה שקיבלה "חלק", ובהמשך התפתלה בתשובות,

אמחיש :

ש. מה היה מגיע לך ?
 ת. היה מגיע לי החלק שקיבלתי.
 ש. מה היה מגיע לך ?
 ת. היה מגיע לי סכום מסוים ואת זה קיבלתי.."

50.2 התרשמות האפוטרופסיות כפי שפירטתי לעיל, אף היא מעידה על תלות הנפשית ואף הכלכלית של הנתבעת באחינה.

50.3 כבר הראיתי לעיל, מתוך חקירתה הנגדית של הנתבעת, כאשר נשאלה אם קיבלה תמורת מכיר הדירות (אלה שנמכרו), אמרה כי עוד לא קיבלה את תמורת המכר. כאשר שאלתי אותה אם יש הסכם נאמנות, השיבה בחיוב, אך לא ידעה מה כתוב בהסכם כזה, או מה תנאיו ממש, כפי שלא ידעה מה תנאי הסכם הערבות שנתנה לאחינה.

51. היכולת הקוגניטיבית של הנתבעת

51.1 אין ספק שיכולתה הקוגניטיבית של הנתבעת פגומה. הדבר עולה הן מהתעודה הרפואית שסופקה (ד"ר פלכטר) ומאחר שממילא העדפתי תעודה זו על פני התעודה הרפואית של פרופ' קוטלר שלא קיבל מן הנתבעת את היקף רכוש הנכון.

51.2 ד"ר פלכטר קבע שהנתבעת סובלת משטיון בחומרה בינונית ומירידה קוגניטיבית אינטלקטואלית מלווה בהפרעות כושר שיפוט.

51.3 המומחה הודה בחקירתו שלא קיבל מידע נכון, וכי הנתבעת לא ידעה מהו היקף רכושה, וגם הוא מצא כי לנתבעת בעיות זיכרון ובעיות של ליקויים קוגניטיבית (ראה חקירתו הנגדית של המומחה בעמודים 11 ו-14 לפרוטוקול, ישיבת 20.12.16). המומחה אף הציע בחקירתו "תומך החלטות" לנתבעת, אך כאמור זו מסקנה משפטית – אותה לא קיבלתי. כך גם לא יכולה הייתה הנתבעת לענות למומחה על הסיבות לקרע עם בנותיה. ראה חקירתו הנגדית של המומחה בעמוד 15 לפרוטוקול, ישיבת 20.12.16.

51.4 ועיקר לכל נוכח תשובות הנתבעת בחקירתה הנגדית, ניתן היה בברור להיווכח שהנתבעת מרבה לטעות, לא לזכור, וכי הוא במצב של ירידה קוגניטיבית משמעותית.

51.5 המומחה אמר עוד בחקירתו הנגדית (ראה עמוד 15 לפרוטוקול, ישיבת 20.12.16), כי בעצם לנתבעת יש "בעיות קוגניטיביות ובעיות זיכרון לטווח הארוך. (גם כאן, חזר בו המומחה מחוות דעתו).

52. המסקנה העולה מן המקובץ – בשל כל האמור לעיל, יש למנות לנתבעת אפוטרופוס, ובהתחשב בכך שהאפוטרופסיות הזמניות הן, מקצועיות וניטרליות, אני מורה כי מנויין הן לגוף הנתבעת והן לרכושה, יהיה מינוי קבע.

אציין, כי אין לדעתי מישוהו אחר היכול לשמש אפוטרופוס לנתבעת, עם בנותיה היא בסכסוך, ומנותקת מהן (בעניין זה אפנה לתסקיר הנושא תאריך 30.05.2016), ואילו אחיינה – הוא גורם אינטרסנטי שיש לו ניגוד עניינים מובנה אתה, כדי שיוכל לשמש אפוטרופוס לרכושה (והוא הדין עם אחיותיה).

53. הפסיקה גורסת, כי מינוי אפוטרופוס נועד למטרת ניהול נכסי החסוי, וכי יש לבחון האם בפני בית המשפט הונחה התשתית העובדתית ממנה עולה כי התקיימו שני התנאים הבאים:

מדובר באדם אשר אינו מסוגל לדאוג לנכסיו. לפי סעיף זה אין צורך להוכיח פסלות משפטית מבחינה נפשית או שכלית, ודי להוכיח, כי המבקש אינו יכול לדאוג לענייניו מכל סיבה שהיא (השווה: [אפ \(טב'\) 32524-02-10 ח.ב.י.נ' משרד העבודה והרווחה – חיפה](#) (פורסם בנבו) (12.12.10)). ואין אחר המוכן לדאוג להם במקומו.

(ראו: [ע"א 445/81 אליזבט \(מלין\) סיברוק נ' סלציה צוקר ו-2 אח' פ"ד לז\(3\), 440; ע"א 1233/94 דר' דבורה כהן נ' היועץ המשפטי לממשלה](#) [פורסם בנבו] תק-על 95(4), 217, [רע"א 3232/04 פלוני נ' פלוני](#) [פורסם בנבו] תק-על 2005(2), 1685, [אפ \(חי'\) 9794-05-10 ג.צ. \(החסויה\) נ' ד.ס](#) (פורסם בנבו) (2.2.11)).

54. כמובן שכל מינוי אפוטרופוס, ובמיוחד אפוט' לרכוש, צריך לענות על עיקרון ה"הלימה", היינו שיהיה זה אמצעי שיש בו להשתמש בו במשורה, ואחרי בדיקה שמא יש חלופה טובה יותר.

55. כאמור, נוכח כל אשר סקרתי לעיל, לרבות המבחנים האמורים, השתכנעתי שיש צורך, לטובתה של הנתבעת במינוי, וזאת גם כדי להגן עליה מפני החשש שתנוצל.

56. באשר לשאלה אם יש מקום להשתמש באמצעי, לכאורה, חריף פחות, כמו "תומך החלטות" – השתכנעתי כי התשובה היא שלילית.

57. אסטה לרגע מדרכי ואבהיר מהו "תומך החלטות".

58. מודל תומך ההחלטות מקורו בפסיקה החלוצית של כב' השופטת [אספרנצה אלון](#) מיום 08.04.15 במסגרת [אפ' \(חי'\) 43640-01-15 א.ב.נ' היועץ המשפטי לממשלה](#) [פורסם בנבו]. עסקין כאמור במנגנון חליפי לאפוטרופסיות בדמות "תומך החלטות".

59. החוק אינו כולל הגדרה של "תומך החלטות" אך מפרט את תפקידיו (סעיפים 67 ב (א) (ב)). תפקידיו של תומך החלטות הם: לסייע לאדם לקבל מידע מכל גוף, לסייע לאדם בהבנת המידע הנדרש לו לשם קבלת החלטות, לסייע לאדם במימוש החלטותיו ומיצוי זכויותיו, לרבות סיוע בביטוי החלטותיו כלפי צדדים שלישיים. הסמכויות הנתונות לתומך בקבלת

החלטות לשם ביצוע תפקידו הן כדלקמן: לפנות לכל גורם ולקבל מידע בשמו של האדם, לסייע לאדם בביטוי רצונותיו והחלטותיו כלפי צדדים שלישיים, לבצע בשם האדם, לבקשתו. טרם נקבעה בתקנות הדרך ליישום סמכויות "תומך החלטות", ולכאורה, נשאר מכשיר זה "נטול שיניים".

60. בעניין זה אפוא, אני מקבלת את עמדת ב"כ היועמ"ש בסיכומיה, ואת עמדתם של ב"כ התובעות והאפוטרופסיות הזמניות – תומך החלטות, במקרה של הנתבעת, הוא מכשיר נטול שיניים, ויתרה מזאת, מאחר שמעורבים בעניינים צדדים שלישיים בעלי אינטרסים כמו אחייה של הנתבעת, ואולי אף אחיותיה, הרי מכשיר זה לא ישיג כל מטרה, ולא ישמש הגנה לנתבעת.

61. אוסיף עוד ואומר, כי המומחה הציע לכאורה מכשיר זה, מיזמתו, ובמסגרת חקירתו הנגדית, כאשר ניסה "לרכך" את הרושם שעלה מחקירתו הנגדית – באשר לאי ידיעתו את היקף רכושה האמיתי של הנתבעת, ואולם כאמור לעיל, תומך החלטות הוא **מסקנה משפטית** (ולא רפואית) שאינה מתאימה למקרה זה, בו עולה חשש ברור לניצולה של הנתבעת על ידי צדדים שלישיים.

ייצוג הנתבעת

62. נוכח ההתנהלות של המייצגים לכאורה של הנתבעת, (עו"ד **אורלי לוי ברון** ואח"כ משרד עו"ד **מיתר**), אדגיש כי לנתבעת יש אפוטרופסיות, ורק הן רשאיות לבחור לה ייצוג, אם ימצאו זאת לנכון (ואיני סבורה כי יש צורך בכך).

63. לפי דיווחי האפוטרופסות, עו"ד **לוי ברון**, לא אפשרה לנתבעת לדבר איתן, מנעה מן הנתבעת להתקשר איתן, והתיאור בסיכומי האפוטרופסות הזמניות, כי עו"ד **לוי ברון** השתלחה בהן על כי "... **העיוז לבקר אותה ... ואף דרשה מהאפוטרופסיות לייצע אותה מראש לפני כל ביקור וביקור על מנת לקבל את אישורה, יתרה מכך, עו"ד לוי ברון סבורה, כי שומה על האפוטרופסיות להיעזר אך ורק בה לצורך שמירה על קשר עם הנתבעת...**" – אינני מקבלת זאת. בעניין זה ראה החלטתי בבקשה 8 בתיק קשור **תמ"ש 28933-12-16**.

64. יובהר עוד, האפוטרופסיות הן ידו הארוכה של בית המשפט, ואין הן זקוקות ל"פילטר" כדי למלא מלאכתן.

65. וכדי לחדד את הדברים, הנתבעת לא תהיה מיוצגת באופן עצמאי ובנפרד מן האפוטרופסיות.

סיכום של דבר:

66. אני קובעת כי האפוטרופסיות הזמניות תהפוכנה לאפוטרופסיות קבועות על גופה ורכושה של הנתבעת.

כללי

67. צר לי מאוד על היחסים העכורים במשפחה זו. אני מקווה שהאפוטרופסיות גם ישכילו לקרב ולהשיב לב אם (הנתבעת) על לב בנותיה ונכדיה, אפילו בעזרת גורמים מקצועיים, או יח"ס של בית המשפט, אני מאוד מקווה, שאין מי שמעוניינים ביחסים עכורים אלה עקב מניעים זרים.

68. כדי שלא להחריף עוד הקרע במשפחה, ולאחר ששקלתי בדברים – איני עושה צו להוצאות.

69. המזכירות תשלח פסק דיני לב"כ הצדדים.

70. ניתן לפרסום בהשמטת שמות הצדדים.

ניתן היום, כ"א אב תשע"ז, 13 אוגוסט 2017, בהעדר הצדדים.

שפרה גליק 54678313
נוסח מסמך זה כפוף לשינויי ניסוח ועריכה

[בעניין עריכה ושינויים במסמכי פסיקה, חקיקה ועוד באתר נבו – הקש כאן](#)